

MEVLANA

AŞK BENİ SENDE ÖLDÜRÜR

TİMAS

ROMAN

OKAY TİRYAKİOĞLU

I. BÖLÜM
HER AYRILIK BİR MÜJDE

I

*“İyi veya kötü, ne gelirse, razı ol;
Kazaya boyun eğ, ağzını bozma.”*

Yusuf Has Hacib (Kutadgu Bilig)

*“Soyundum çileye dönmemesine
Bilendim ışıktan gözyaşlarıyla*

*Acılar umudu buldurur bize
Bir zırha büründüm bu çağa karşı”*

Akif İnan (Umut Gazeli)

BELH – HORASAN – 30 MUHARREM 609 – 2 TEMMUZ 1212

Güneş, titrek atılımlarla batıya doğru seyrini sürdürürken, çileyle yoğrulmuş bir umudun doğuşunu müjdeliyordu adeta. En az kendisi kadar kudretli bir ışığın, Doğu'dan doğup Batı'ya doğru ışıldayışına şahitlik edecekti.

“Gidiyor muyuz Efendim? Gerçekten mi gidiyoruz?”

“Evet, bu defa gerçekten gidiyoruz Şerafeddin Lala.”

Derin çizgilerle bölünmüş teninde kıvılcıktan akşam güneşinin kızıl lekeleri, hüznünü saklıyordu adamın. Genç yaşta kır düşmüş sakallarında usulcacık bir titremle başını önüne eğdi. Tekrar konuştuğunda sesi boğuktu, “Ya geride kalanlar Hocam?”

Gök gözlü, değirmi akça yüzlü, Sultanü'l-Ulema namı müderris, kumral, kısa sakallarını sıvazlayarak, “Geride kalan-

lar üzerinde duamız bakidir ey can,” dedi. Bükük boyunlarını, daim yaralı kalplerine çevirmeye alışmış Horasan erenlerine özgü o şefkat vardı sesinin berrak tonunda.

Sessizlik...

Bir günlük mesafedeki Amu Derya tarafından gelen kuru ve sıcak bir rüzgâr eşlik etti bu kısacık sükûnete. Yakutî akşam göklerini sarımsı uçuk bir tonda aharlayan, yaz boyunca şehri hiç terk etmemiş o toz bulutunun yeniden yükseldiğini gördüler.

“Kırgınsınız Hocam,” diye fısıldadı Şerafeddin çok geçmeden. Bakışlarında, haddini aşma endişesi taşıyanların o keskin ürpertisi parıldadı bir an. Soluksuz kaldı. Bir eli yavaşça kalkıp, çenesinde yoğunlaşan beyaz tellerini yokladı sakalının, ama hemen sonra pamuklu cübbesinin yenleri arasında kayboldu o nahif parmaklar.

“Şerafeddin dost, sen ki bizi bilirsin, ne zaman dünya meselelerinden gam çektiğimize tanık oldun? Her şey Dost’a ayanıdır. Bu Mutezile fırtınasının tam ortasında, devlet gücüyle fikirlerimize pranga vurulmak istenirken bu topraklarda daha fazla kalamayız.”

Belh’in meşhur günbatımlarının şu billur ziyaları kadar belirgin bir rahatsızlık sezmişti hocasının sesinde Şerafeddin. O hep mahmur görünümlü, gri çakıl taşları gibi solgun gözlerini kaçırarak, “Affınıza sığınırım Efendim,” diye mırıldandı yavaşça, “sizi incitmek istemedim.”

Gülümseyerek uzandı ve talebesinin omzunu okşadı müderris, “Üzülme Hafız Lala, tebdil-i mekânda ferahlık vardır. Biz buradaki görevimizi tamamladık. Nasipse haccetmek, sonra da diyar-ı Rum taraflarına göçüp hocalarımızdan aldığımız ilmi taliplilerine dağıtmak dileriz. Hem bir de emanetimiz vardır ki artık omuzlarımıza iyiden iyiye çökmüştür ağırlığı. O yüzden göçmemiz elzemdir.”

Şerafeddin biraz şaşkındı, ancak hocasının yakınlığından cesaret buldu, “Siz ki,” dedi, “Hocam siz ki, Belhli Hatiboğulları’ndan Sultanü’l-Ulema sanlı Bahaeddin Veled Hazretlerisiniz. Necmeddin-i Kübra’nın halifesi, dedeniz Ahmet Hatibî gibi ünü cihanı tutmuş bir âlimin namı talebesisiniz; ancak bu kadir kıymet bilmezler, bu âlemi tân ediciler...”

“Etme,” diyerek kaşlarını çattı usulca Hoca Bahaeddin. Hâlâ genç sayılırdı, fakat ömrü oldukça türlü zorlukla baş etmeye yeminli bir çile ehlinin kederli hatları nice dir zapt etmişti güzel yüzünü. Devam etti, “Kişi soyuyla değil, takvasıyla kıymetlidir Şerafeddin. Hem unutma ki, biz işaret almadan kendiliğimizden bir iş edici değiliz. Rabbimize, artık insanlara rahatsızlık verdiğimiz bu diyardaki rızkımızı kesmesi için gönül hoşluğuyla ricacı olmuş idik. Şükürler olsun, bu duamız ol Resul’ün ve piranın yüzleri suyu hürmetine kabul oldu.”

“Hocam bağışlayınız, ancak Sultan Muhammed Tekiş Harzemşah’a hakkınızda bu umulmadık yalanları söyleyenlerin isimleri cisimleri bellidir. Zaten sırf bu yüzden yüce Belh şehrinin anahtarlarını zat-ı âlinize sunmuştur Sultan. Şahsınıza duyduğu eşsiz sevgiyi gösterebilmeyi niyeti.”

“Baha Veled, nice namı kelamcıya düşmandır, talebelerini dahi onlar aleyhinde nahak yere kışkırtır, üstüne üstlük Belh halkını kendi yanına çekerek saltanat davası güder ki bağışlanacak yeri yoktur,’ derler. Bu yüzden Sultan Harzemşah bize olan itimadını yitirmiş, şehrin altın anahtarlarını göndererek, ‘Şeyhimiz eğer kabul ederlerse işte Belh ülkesinin anahtarları; padişahlık da, ülkeler de, askerler de onun olsun, ancak bize de müsaade etsin gidelim, zira bir ülkede iki Sultan olmaz,’ demiştir. Bunun manası ‘Ya sen ya ben’dir Şerafeddin. Yoksa iş senin söylediğin kadar masumca değildir. Sultan niyetimizden şüphelidir. ‘Mutezile taifesi elinde oyuncak olan Yunan felsefesi, heva ve heves

mahsulüdü. Hâlbuki müminlerin inandıkları hikmet, uydukları fikir, Peygamberimizin emridir, hükmümüzle birlikte, Mutezile önderlerinin başını çektiği menfi telkinler Sultan'ı derhâl tesiri altına almıştır. Demektir ki öz memleketimizdeki varlık sebebi-miz kâfi ölçüde anlaşılamamıştır Şerafeddin. Mamafih medrese-miz için devletten aldığımız tek kuruluş dahi olmadığı gibi artık çorbamızın kaynamasına yardım eden ehlisünnet hayır sahiplerine de mani olunmaktadır. Biz aleyhimizde olanları Sultan'a ihbar etsek ne değişirdi? Yalnızca düşmanlıklar keskinleşir, saf-lar enikonu belirginleşir, keza saplandığımız bataklık boğazımızı bir parmak daha aşardı. Hem unutma ki hocalarımızdan aldığımız terbiyeye hürmeten, bize şikâyet etmek değil, idare etmek yaraşır Şerafeddin. Gönülleri evirip çeviren yalnızca O'dur ve biz O'ndan gelen her şeyi peşinen kabul etmişiz. İşte sırf bu yüzden o cevabı göndermeyi uygun bulduk.”

Mektubu bizzat kaleme alan Şerafeddin, o kuvvetli hafıza-sıyla ezberinden okuyuverdi: “Belh Sultanı'na selam olsun... Bu dünyanın fani ülkeleri, tahtları, hazineleri padişahlara yaraşır, bizim gibi dervişlere değil... Gayrı Horasan illerinde bize konak bulunmaz. Biz gönül hoşluğu ile sefer edelim de Sultan felasi-feci dostları ve Mutezile bağlıları ile baş başa kalsın vesselam...”

Umarsız bir ifadeyle başını iki yana salladı Şerafeddin, “Bun-dan ziyadesiyle pişman olacıklara aşikârdır Hocam.”

“Biz orasına karışmayız ey can. Takdir, mutlak zuhura gelecektir. Hem çocuklarım Alâeddin Muhammed ve Muhammed Celâleddin Hüdavendigâr'ın, bu düşmanca şartlar ve bozuk fikirler arasında yetişmelerini münasip görmüyorum. Yedi nesil dedeleri gibi onlar da burada doğdular. Gördüğün üzere süratle de büyüyorlar, ancak bizi zorlayan bu şartların sorumlusu biz değiliz. Alâeddin, on yaşını doldurdu, Celâleddin Hüdavendigâr ise artık yedisinde sayılır. Allah-u Teâlâ nazarlardan esirgesin,

ikisi de fevkalâde zekâları ve ferasetleri sayesinde istemediğim kadar çok şeyin farkındalar.”

Ufkun Heratî kızıl kavisini yırtan, eflatun harelî billur bir ışık damarı uzandı, önlerinde durdukları medresenin mukarnas işlemeli yüksek kemerli girişine doğru. Kesme taştan duvarların kurşun saçaklarında ve yağmur oluklarında uğuldayan sıcak rüzgâr, geniş avluyu dolanıp loş hücrelerin eşiklerinden içeri girdi. Bahaeddin Veled ve talebesi, yüzlerinde tedirgin ifadelerle sahranın boşluklarını izlemeyi sürdürdüler.

II

BELH SARAYI – AYNI GÜN

“En kötüsü nedir biliyor musun Asım?” diye sordu Sultan Muhammed Harzemşah, en güvendiği vezirlerinden Asım el Kufî’ye sertçe dönerek.

Çipil gözlerini kısarak başını hafifçe yana eğdi vezir, “Nedir Sultanım?”

“Bahaeddin Veled’in gidişini benden bilecekler...”

Koh-i Baba Dağı’nın yalçın eteklerine sırtını vermiş yüksek ve muhkem bir mevkideki sarayının batı burçlarından güneşin yitişini izliyordu Sultan. Şehrin kızıl bir pus içinde yüzen armudî kubbelerine ve minarelerle çevrili görkemli silüetine sırtını dönerek, elmas sorguçu destârını hafifçe geriye itti. Kanlı gözlerindeki öfkeyi, kavruk tenini al al eden pişmanlığı nasıl ifade edebileceğini bilemeden tekrar baktı sonra vezirine.

“Bak Asım,” dedi, gitgide büyüyen o kapkara suskunluk hâlinin daha fazla yoğunlaşmasına izin vermeden, “git ne yap et, bu işten vazgeçir müderrisi. Kalırsa eğer ona yepyeni ve daha büyük bir medrese inşa eder, ayağına sarıdan beyazdan yığar, onu her işimde kendime başkethüda eylerim. Saltanat davası iddialarına bir an olsun inanmak gâfletinde bulunduğumuz için nâdim olduğumuzu vurgula.”

Vezir hoşnutsuz bir ifadeyle söz aldı, “Sultanım, bu gönül erlerinin dünyevi hediyeler ve makamlarla gönülleri yapıla-

maz, bunu siz de iyi bilirsiniz. Hem ‘saltanat davası’ iddialarının sebep olduğu kırgınlığı nasıl kolayca atabilir üzerinden Hazret? Keşke şehrin anahtarlarını göndermeseydiniz. Bundan ziyadesiyle incinmiştir.”

İri elmacık kemiklerini sıkıntıyla ovuşturarak, yüksekliği otuz arşını bulan burçlardan dışarı uzandı Sultan. Sıcak geçen yaz mevsiminin enikonu soldurduğu tek tük yeşillığe bakındı bir süre görmeyen gözlerle.

‘Ümmü’l-Bilad’ (Şehirlerin Anası) derlerdi bu kutlu şehre ya da Kubbetü’l-İslam (İslam’ın Kubbesi). Tarih boyunca sayısız kudretli medeniyet ve inanişaya ev sahipliği yapmış İpek Yolu’nun mümbit güzergâhının en etkin mevkilerinden birini oluşturmuştu. Ayrıca Zerdüştiliğin ve Mecusîliğin doğum yeri olarak tanınıyordu. Ancak şehir asıl görkemli devirlerine, adalet ve medeniyetiyle cihana nam salmış Büyük Selçuklu Devleti zamanında ulaşmıştı.

Alpaslan ile Melikşah dönemlerinin kudretli başveziri, ayrıca devletin banilerinden Nizamülmülk, bu gelişimin esas mimarı olarak kabul ediliyordu. Yaptırdığı, gök yakut ışıltılı kristalize taşları Demavent zirvelerinden indirilmiş abidevî külliyelerin cihanda bir eşi yoktu. Güneşin altında gün boyu ibrişimlenen o gizemli taşların ışıltısı geceleri yıldızlarla yarıştırdı. Ferah odalarında, yolcuların türlü ihtiyaçlarının parasız karşılandığı ulu kervansarayları, aynı zamanda tüm yolda kalmış ve düşkünlere de karşılık beklemeden, çelik çerçevele ağır ceviz kapılarını açardı. Ak mermerlerle döşeli, tertemiz geniş ana caddelerin iki yanı boyunca sıralanmış her daim kalabalık zengin çarşılarının namı, Hint’ten Çin’e, Çin’den Yemen’e, Yemen’den diyar-ı Rum’a kadar ulaşmıştı.

Yedi iklimde meşhur pazarlarında, adı sanı duyulmamış rengârenk nice meyve ve sebzenin, yırtılmayan ve ateşe dirençli

misk kokulu kumaşların, aksakallı ihtiyarlara bilek kalınlığında demirleri bktren cins cins kudret iksirlerinin, ipek gibi yumuşacık ve ince, lkin şaşılacak derecede güçlü zırhların, karlarla kaplı Sibir ülkesinin buzlu kıyılarından, buzlar içinde getirilen dev yağlı balıkların, efsanev hiyelkrların işitilmemiş bir ustalıkla yaptıkları, kendi kendilerine çalışan demirden tuhaf aletlerin, üstelik çok da ucuza satıldığını bilmeyen kalmış mıydı lemde?

Meşhur Kuşular arşısı'ndaki kuşların bir kısmının renkleri o kadar muhtelif ve parlaktı ki doğrudan nazar edildiği takdirde insanı serseme çevirirdi. Hatta bu diyarın tutilerini görenler şaşkınlıktan ll olur, kendilerini dşte sanırlardı; zira bu papağanlar sade insan lklkalarını taklit etmekle kalmaz, kimi zaman hikmetli kelm da ederlerdi. Dahası yle rasathaneler vardı ki bu Belh ülkesinde, gkkubbenin dernunda ark etmekte olan onca kürenin ve yıldızın üzerinde neler olup bittiğini dahi seyretmek, yeni keşfedilen aynalı dev usturlaplarla mümkündü. Seyyahların bire bin katarak naklettikleri tüm bu rivayetlerin uzak halklar arasındaki yankısı dasitan oluyordu elbette. Ancak kimi doğru kimi mbalğa tüm bu söylenceler, güneybatı Türkistan'daki efsunlu Belh şehrinin İslam uygarlığının payitahtı konumunda olma gerçeğini değiştirmiyordu.

Belh, Büyük Selçukluları müteakiben kurulan Harzemşahlar devrinde dahi bu özelliğini yitirmemiş, yetiştirdiği büyük sanat ve ilim adamlarıyla âlemi aydınlatmaya devam etmişti. Ancak Cengiz Han liderliğindeki Moğolların, son yıllarda sınırlardaki kanun tanımaz müteceviz tutumları, halkın ve ileri gelenlerin huzurunu iyiden iyie kaçırmıştı.

“Dünyadaki en büyük zevk nedir bilir misiniz? Düşmanı ezmek, önünüze katıp kovalamak, eskiden onların olanları almak, onları venlerin ağıtlarını duymak!” diyen ve kan kardeşi Camoka'yı bertaraf ederek, kendine ‘Cihanın Hakimi’ anlamın-

daki Cengiz Han unvanını lâıyk gören, bir zamanlar üç Tunguz bağasına köle olarak satılmış Timuçin ve ordusunun uyguladığı katıksız vahşet dilden dile büyüyerek Harzemşahlar ülkesine ulaşıyordu. Üstüne üstlük, Bahaeddin Veled Hazretleri'nin şehirden ayrılmaya karar vermesi, halkın üzerindeki buhranlı havayı büsbütün yoğunlaştıracak, yönetime olan inancı nispeten sarsacaktı.

Ya sonra?..

Sonrası şimdilik meçhuldü...

Yaklaşan yaz gecesinin latif, lezzetli, ıtırlı, bazı bazı mayhoş ve bunaltıcı, mahmur ve biraz da esrik havasını teneffüs ederek ağrıyan gözlerini yumdu Sultan Muhammed Harzemşah. Hudutsuz gökyüzünü ve ıssızda sarsılmaz bir nizam üzere dönen feleklerin gizli uğultusunu dinledi kısa süre. Rüzgârların ve sıcağın tesiriyle çıtırdıyor, gitgide artan bir dizemle uğulduyordu yerküre. Derin bir soluk aldı. Başının döndüğünü duyumsadı.

Çok geçmeden, kısılmış gözlerinde tehlikeli bir pırıltıyla dönerek, "Fakat" diye bağırdı, "madem bu gidişi tatlılıkla engellememiz güç, o hâlde biz de Bahaeddin Veled'in Moğollardan korktuğu için bunca sevenini ve bağlısını bırakarak kaçtığı söylentisini yayarız."

Asım el Kufi onaylamayan bir ifadeyle iki yana salladı başını, "Sultanım, Allah'ın sevgili kulları hakkında ileri geri konuşmak sizin şanınızdan uzaktır. Kaldı ki dostlarına dil uzatılması Allah-u Teâlâ'yı gazaplandırır."

Ancak vezirin söylediklerini duymamış gibiydi Sultan. Kendi kendine konuşurcasına devam etti, "Can tatlıdır elbette. Öyle ya, bu durumda ister istemez kalmak zorunda kalacaktır Hazret..."

"Sultanım, bana sorarsanız böyle etmeyelim. Bahaeddin Veled Hazretlerini bizzat ziyaret edip bir fitneye kapıldığınızı belirterek özür dileyiniz. 'Yine eskisi gibi babalı oğullu olalım' diyerek ricacı olunuz. Mübarek zatın gönlünü alınız."

Asım'ın solgun yüzüne, bir an pişman, ancak hemen sonra şerareler saçan gözlerle bakarak konuştu Sultan, "Biz şimdi geri adım atarsak, itibarımızı ayaklar altına almış oluruz. Bilakis kendisinin, felasife taifesi için kullandığı, 'önü ardı boş işlerle uğraşan vesveseliler takımı,' sözünü geri almasını sağlamalıyız ki huzursuzluk ortadan kalsın. Bilirim Asım, tasdik edebileceğin şeyler değil bunlar senin. Gel gör ki Hazret'in gitmesi demek, gündün güne gelişen şu tehlikeli şartlar altında, Belh diyarının manevi reisini de kaybetmesi demektir. Bunu engellemek için elimden geleni ardıma koymayacağım."

10 SAFER 609 – 25 TEMMUZ 1212

"Gidiyor Sultanım... Gidiyor..." diyerek taht odasının uzak köşesinde istirahat eden Sultan'ın önünde edeple boyun büktü Asım el Kufi. Soluk soluğaydı ve içindeki fırtınanın yıkımına mâni olamadığı belliydi. "Gidiyor!" diye seslendi sanki boşluğa doğru yeniden. Misk kokulu kandillerin kehribarî ışıklarının titreştiği, kasnağı altın varaklı yüksek kubbenin celî yazılarla süslü yüzeyinde yankılandı umarsız sesi. Çocukluğundan beri derin bir saygıyla bağlı olduğu Bahaeddin Veled'in gidişinden Sultan'ı sorumlu tuttuğu belli oluyordu.

Atlas ve ipeklilere bürünmüş tıknaz bedenini usulca doğrularak, elindeki nargilenin marpucunu düşünceli bir tavırla dışledi bir süre Sultan Muhammed Harzemşah. Korktuğu başına geliyordu. Nicedir halk arasında namlı birtakım ilim ve tasavvuf büyükleri kapısını aşındırmaya, Bahaeddin Veled'in bu dönüşsüz görünen gidişine mâni olması için daha samimi davranmaya çağırarak sıkıştırmaya başlamışlardı onu. Dışlerinin ucundaki akağaçtan marpuç ezildikçe eziliyor, çaresizlik hissinin daha önce hiç olmadığı kadar yüreğini kemirdiğine şahit oluyordu

Sultan. O ki büyük cihangir ‘Sencer’ Alâeddin Tekiş’in oğlu, Herat’ın ve Belh’in fatihi; Toharistan, Sistan, Sicistan ve şehirler sultanı Semerkant’ın tek hâkimi; Taşkent, Fergana, Mekran ve Belucistan’ın ihya edicisi Muhammed Tekiş’ti. Önünde diz çöken onca aşılmaz kalenin ardından, bir gönül sultanının yüreğini fethetmeyi başaramamıştı işte.

Sırtını, kızıl lika yastıkların gerisindeki İnan işi ipek duvar halılarına yaslayarak, nargilesini bir tarafa bıraktı, “Ne diyor?” diye sordu yavaşça.

Asım’ın bir gözü, Sultan’ın oturduğu fitilli kadife sedirin önündeki sedef kakmalı ceviz sehpanın üzerindeydi. Cevahir kakmalı muhteşem bir hançer duruyordu sehpanın pırıltılar saçan aharlı yüzeyinde. Sultan daha ne olduğunu anlayamadan, tek hamlede bitirebilirdi bu işi. Peki ya sonra? Hazret’in kalmasını sağlayabilir miydi bu ihanet? Bir an içinden geçenlerle ürperdiğini gizleyemedi. Kaftanının sırmalı kollarını birbirine kavuşturarak, kederli bir tavırla konuştu, “‘Hakkımızda çıkarılan -korktu, kaçıyor- söylentilerinden incinmiş değiliz,’ dedi, ben daha ağzımı açmadan Sultanım. ‘Üç günlük dünya işi için de kimseye bu yüzden vebal yüklemeyiz. Biz ki hocalarımızdan tevazuu, merhameti ve kötülüğe dahi iyilikle, sevgiyle mukabele etmeyi öğrendik; başka türlü davranmamız beklenemez. Pek çoğu alışılmış ve ahirde alay konusu edilecek bu mefhumların bizce değeri pek büyüktür Asım can; gerisiyse yalnızca heva ve boş hevestir.’”

Lahurî destasının kenarlarından süzölen ter damllarını ivedi hareketlerle silerek sordu Asım, “Ne buyurursunuz Efendimiz?”

“Anlamış demek” dedi Sultan zor duyulan bir sesle, “demek her şeyin farkındaymış...” Yüreğinin, taht odasının loş karanlıkları kadar sümbölî kuytularında bir sancı uyandı. Bir eliyle göğsünü tutarak utançla eğdi başını.

Asım, “İnkâr etmeyi düşündüm Efendimiz,” diye mırıldandı ağlamaklı bir sesle, “tüm gücümle duyduğu, bildiği ya da sezdiği her ne varsa reddedecektim ki, ‘Telaşlanmayınız Efendi,’ dedi sakince, ‘Sultanınıza söyleyin, hakkımız helaldir, o dahi bize hakkını helal etsin. Biz bu kararı kendi başımıza vermedik,’ buyurdu.”

Soluğunun kesildiğini duyumsadı Sultan. Hemen yanı başındaki yeşil mermer sütunun başlığında usulca sallanan, yüzlerce kehribar damlası ile itinayla örölmüş kandilin buzlu fanusuna doğru kaldırdı başını. Az öncesine kadar içini huzurla dolduran o yumuşacık ışık, boğuyordu şimdi onu. Gözlerini, duvarlardaki nişlere yerleştirilmiş ispermeçet kandillerinin solgunca revnakladığı zengin taht salonunun içinde gezdirdi şöyle bir.

Herat işi bezemeli maun dolapların, fitillerinin ucu altın simli kadife kerevetlerin, Frenk işi yüksek, kaba ayaklı, hendesî desenlerle bezeli ceviz uru bir masanın ve kolçakları ibrişimli sandalyelerin gölgeleri kendi aralarında kıpır kıpır sinsice bir şeyler konuşuyormuş gibiydi. Duvarlardaki celî yazıların harfleri de gölgelerin semasına kapılmış gibi titriyor, eğilip bükölüyordu.

“O hâlde iş başa düştü Asım,” dedi Sultan. Yitmiş vakarı, çökmüş omuzlarından sarkan nice cevahirle süslü kaftanı gibi iğreti duruyordu şimdi. “Hele gidelim, biz de konuşalım Hoca Bahaeddin’le.”

III

Ertesi akşam, güneş battıktan hemen sonra Belh'in karanlık ve tozlu arka sokaklarında tebdil-i kıyafet ilerleyen iki gölge, Bahaeddin Veled'in medresesinin bakımlı çiçek tarhlarıyla kaplı eşiğinden sessizce girdi. Eşikte, sessiz ve cansız gölgeler gibi ellerinde kızıl çerağlarıyla karşılayıcılar bekliyorlardı. Kıymetli konuklarına, tek kelime etmeden ama saygıyla refakat ettiler ve onları medresenin içlerine doğru götürdüler.

Sultan'ı, hücresinin eşiğinde karşılayan Bahaeddin Hazretleri misafirlerini içeri buyur etti. Tek bir şamdanın aydınlattığı, tunç kafesli penceresinin sedir ağacından kanatları yarı açık mütevazı hücre, dışarıdaki sıcağa karşın oldukça serindi. İçerisi sandal ağacı, misk ve mür kokuyordu. Uzak köşede güzelce derlenmiş hasır zeminli bir yer yatağı vardı. Kiraz ağacından kıymetli bir rahle ve ayakları biçimsizce şişip kararmış eski tahta bir sehpa yatağın hemen yanı başındaydı. Bir köşede küçük bir yüklük ve az ötesinde bezden bir paravan görünüyordu. Kapının hemen yanında ise toprak bir ibrikle birlikte bakır bir leğen duruyordu. Duvarlar kitap raflarıyla kaplıydı. Hepi topu birkaç saati bulan uykusundan arta kalan zamanlarını hücresinde okuyarak ve ibadet ederek geçirirdi Hoca Bahaeddin Veled Hazretleri. Ailesinin bulunduğu hücreler ise tahta bir kapıyla açılan iç avluda bulunuyordu. Sultan, odanın bu sade hâlini görür görmez, 'Saltanat Davası' masallarına nasıl olup da kandığını düşünüp pişman oldu. Şehrinde yaşayan bu mübarek zatın medresesini daha evvel ziyaret etmediğine de üzüldü epeyce. Onun sultanlığının ve Allah katındaki değerinin yanında kendi sultanlığı neydi ki?

Bahaeddin Veleğ'in bağlılarının gün geçtikçe çoğalması ve birçok memleketten hükümdarların, büyük devlet adamlarının yalnızca onu ziyaret etmek için onca yolu tepip Belh'e gelmesi apaçık korkutmuştu Sultan Harzemşah'ı. Fakat çevresindeki fitnecilerin adi yalanlarına kanmayıp, hiçbir zaman dünya malına ve makamlarına meyletmemiş kutlu bir soydan gelen Hazret'in, saltanat davası gtmeyeini dşnebilmeliydi...

Sultan; Bahaeddin Veleğ'in daim mütebessim yüzünde beliren hüznü fark etmiş olacak ki daldığı düşüncelerden sıyrılıp sıkıntılı bir tavırla söz aldı. Mutlaka Belh'te kalmasını, şu günlerde yalnız talebelerinin değil, tüm şehrin ve ileri gelenlerinin kendisine ihtiyaı olduğunu söyledi. "Görürsünüz, biz dahi ayağınıza geldik Hocam," dedi bir ara, "sizden defalarca af dileriz. Siz ki..." Güçlükle yutkunarak, nihayet ikrar etmek zorunda kaldığı hakikati dillendirdi, "Siz ki, Sultan'l-Ulema'sınız; biz, kendini bilmezlerin iftiralarına meylettik. Hatalıyız. Ancak gelin, bu inadı bırakın, eskisi gibi hoş olalım. Nasihat ederek halkı yatıştırın. Bu fitne ancak böyle diner, yoksa ettiğimiz için vebalini ahrete kadar boynumuzda taşırız. Bizi böyle bir günde yalnız koymayınız Hocam."

Mtebessim ve olgun bir ifadeyle konuşmaya başladı Hoca Bahaeddin, "Allah-u Teâlâ ecelden aman verirse, en kısa zamanda gitmeye kararlıyız ey Sultan. Zira burada vaktimiz tamam olmuştur. Hem vezirinize de söylediğimiz bir hakikat vardır ki biz kendi başımıza iş etmeyiz."

Sultan, çok geçmeden iyice bozguna uğradığı açık bir tavırla, geceye bulanmış pencerenin önündeki gönül sultanının ellerine sarılarak apaçık yalvardı. Ancak bu dahi kr etmedi. Bahaeddin Veleğ Hazretleri yumuşacık bir tebessüm ve gönül alıı sözlerle zarife oyaladı Sultan'ı. Fakat kararlılığında zerre miktarı sarılma göstermedi.

Nihayet, “O hâlde bu son istirhamımı kabul buyurunuz Hocam,” dedi Sultan, bitkin ve yenik.

“Buyurun, söyleyin lütfen.”

“Sizden ricam, gidişiniz hususunda daha fazla haber sızmasını mümkün olduğunca önlemeniz ve şehirden ayrılırken, halkın göremeyeceği, haberdar olamayacağı bir saati tercih etmenizdir. Aksi takdirde büyük bir nümayiş çıkmasından endişe ederim.”

Kibirli tavırlarını istemeden de olsa terk etmiş Sultan’ı mükâfatlandırırçasına, “Peki,” dedi Muhammed Bahaeddin ve gülümsedi, “Sırtımızdaki emanetin yükü belimizi bükmektedir ey Sultan. Bu iş sizi de bizi de aşmaktadır.”

“Hocam, nasihat buyurunuz.”

“Estağfurullah, size son tavsiyemiz şudur; istilâcı Moğollarla uzlaşma yolu arayınız. Bu öyle bir kavimdir ki, dünya üzerindeki hiçbir boya, hiçbir kabileye benzemez. Buzlu toprakta dölseksiz yatacak kadar mukavemetli, acıktıklarında atlarının dölşerini yaralayıp içtikleri birkaç damla kanla yetinecek kadar tahammüllüdürler. Sahrada buldukları leşleri sırtlanlar gibi parçalarlar, kemiklerini toz edip çiğnerler; ömürleri boyunca bedenlerinin rahatını aramaya alıştırmadıkları için hiçbir tabiat şartından yılmazlar. Türk kavimlerinin batıya göçüyle birlikte meydan bunlara kalmış, bugüne kadar Türklerin mahareti ve birliğiyle zincirlendikleri mahbeslerinden vahşi canavarlar misali serbest kalmışlardır. Bu adamlar teslim olmayı şerefsizlik kabul eder ey Sultan; işgal ettikleri yerlerin halkını tez zamanda yıldırın katıksız bir vahşet gösterirler. Böyle bir orduyla mücadele ise çok güçtür.”

“Evvel Allah, biz de güçlüyüz Hocam.”

“Güç, Cenab-ı Rabbü'l-Âlemin’e aittir ey can; onu dilediğinden alır, dilediğine verir. Her kemalin zevali vardır. Mevla,

Zat-ı Őerif'inin dıŐında hiçbir kemali zevalsiz bırakmaz; bırakmaz ki kul, kulluğunu bile. Bizlere dűŐen sabırlı olmak, her hâlimizde Őükretmek ve Allah'ın hikmeti gereği, devranda nice olmaz görüneni oldurduğuna inanmaktır. Gün gelir sırlar aŐikâr olur ey can!"